

F. t. l. vedr. kunstig befrugtning m.v.

Lovforslag nr. L 53. Fremsat den 3. april 1998 af Anne Baastrup (SF), Dorte Bennedsen (S), Yvonne Herløv Andersen (CD), Vibeke Peschardt (RV), Frank Aaen (EL) og Tom Behnke (FP)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v.

(Enliges og lesbiskes adgang til insemination samt lægelig behandling)

§ 1

I lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v., jf. lov nr. 460 af 10. juni 1997, foretages følgende ændringer:

1. § 3 ophæves.

2. § 14, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Kunstig befrugtning med et æg doneret af en anden kvinde må ikke finde sted, hvis den donerende kvindes identitet på forhånd er kendt af den modtagende kvinde eller af det modtagende par, ligesom den modtagende kvinde eller det modtagende par ikke på forhånd må bestemme donors identitet.«

3. § 23, stk. 1, 1. pkt., affattes således:

»Før behandling med kunstig befrugtning indledes, skal der indhentes skriftligt samtykke til behandlingen fra kvinden og tillige fra hendes eventuelle ægtefælle eller partner.«

4. I § 24 ændres »at et par« til: »at en kvinde eller et par«.

5. I § 29, stk. 2, ændres »og det par« til: »og den kvinde eller det par«.

§ 2

Loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Forslaget er en uændret genfremsættelse af L 61, folketingsåret 1997-98, 1. samling, jf. Folketingstidende 1997-98, 1. samling, s. 3173 og Tillæg A, s. 1568 og 1570, på nær enkelte formuleringer i bemærkningerne.

Lov om kunstig befrugtning regulerer de aktiviteter, læger må foretage i forbindelse med, at graviditet søges opnået på anden måde end ved samleje mellem en kvinde og en mand. Det sidste omhandler først og fremmest befrugtning uden for kvindens krop i form af den såkaldte reagensglasbefrugtning (IVF-behandling) og mikroinsemination, men også insemination med brug af donorsæd er omfattet af loven.

I lovens § 3 er fastsat, at læger kun må tilbyde kunstig befrugtning til kvinder, som er gift, eller som lever sammen med en mand i et ægteskabslignende forhold. Bestemmelsen var ikke medtaget i sundhedsministerens oprindelige lovforslag, men kom til under Folketingets behandling.

Forbudet mod lægers behandling af enlige kvinder og lesbiske par forekommer ikke særlig velbegrunderet og virker i det hele diskriminerende over for en bestemt gruppe mennesker, ligesom forbudet medfører en række absurde konsekvenser.

I forbindelse med vedtagelsen af forbudet blev der argumenteret med, at det må antages at være barnets tarv at have både en far og en mor. Der er imidlertid ikke nogen steder belæg for en sådan antagelse. Derimod er der en omfattende dokumentation for, at børn trives fortrinligt i familier, hvor forældrene er homoseksuelle. Der henvises til den sammenfatning af aktuell forskning herom, som er medtaget i L 5, folketingsåret 1996-97, bilag 105.

I forbindelse med forbudets vedtagelse blev der endvidere argumenteret med, at bestemmelsen i § 3 sikrer, at FN's børnekonvention, der tager udgangspunkt i barnets tarv, respekteres. Dette er ikke helt korrekt. Det Danske Center for Menneskerettigheder, som også blev fremdraget i forbindelse med § 3, konkluderer i sit notat om det oprindelige lovforslag (L 200, folketingsåret 1995-96, bil. 48), at enlige og kvinder i lesbiske parforhold ikke kan påberåbe sig en ret til at blive behandlet med kunstig befrugtning under henvisning til ikke-diskriminationsprincippet. Det betyder ikke, at det er indeholdt i konventionen,

at de derfor skal være afskåret fra en sådan behandling, hvilket centret finder er et andet og mere tvivlsomt spørgsmål. Der er således forskel på »at have ret til« og »være afskåret fra«.

Herudover indebærer forbudet mod lægers behandling af enlige kvinder og lesbiske par med kunstig befrugtning en række helt absurde konsekvenser. Medens IVF-behandling kun må udføres af læger eller under en læges ansvar, er dette ikke tilfældet for insemination med brug af donorsæd. Alle kan i princippet tilbyde denne behandling. Det er derfor absurd, at læger, som må fornødes af have særlig gode kvalifikationer for at tilbyde en sådan behandling under betryggende vilkår, nu forbydes at udføre denne behandling, når der er tale om enlige kvinder og lesbiske parforhold. Konsekvensen kan være, at de nævnte persongrupper enten tvinges til udlandet eller ud på det grå og dermed også mere ukontrollerede marked med stor risiko for f.eks. at få overført HIV-smitte. Siden det tidligere fremsatte lovforslag blev førstebehandlet, har der været en vis debat om forbudet. Det er herunder blevet påpeget, at man via internet kan rekvirere sæd fra udenlandske sædbanker. Samtidig viser det sig, at det tilsyneladende ikke er forbudt en dansk sædbank at sælge sæd til enlige og lesbiske. Det betyder, at forbudet konkret kun vil ramme de kvinder, der har brug for lægelig behandling, hvor almindelig insemination ikke er tilstrækkelig.

Hertil kommer at forbudet er vanskeligt for lægerne at overholde uden at gennemføre en større sagsbehandling.

Som nævnt kom forbudet til under selve behandlingen i Folketinget. Det vil derfor klæde Folketinget at gøre skaden god igen ved at ophæve bestemmelsen om, at kunstig befrugtning kun kan tilbydes kvinder, der er gift, eller som lever sammen med en mand i et ægteskabslignende forhold, udgår.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Det foreslås, at bestemmelsen om, at læger kun må tilbyde behandling med kunstig befrugtning til kvin-

der, som enten er gift, eller som lever sammen med en mand i et ægteskabslignende forhold, ophæves. Herefter kan læger behandle enlige kvinder med kunstig befrugtning, såfremt de i øvrigt opfylder lovens betingelser.

Til nr. 2-5

De foreslåede ændringer af § 14, stk. 2, § 23, stk. 1,

§ 24 og § 29, stk. 2, er alle konsekvensrettelser som følge af den foreslåede ophævelse af § 3.

Til § 2

Loven foreslås at træde i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

Skriftlig fremsættelse

Anne Baastrup (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v. (Enliges og lesbisk adgang til insemination samt lægelig behandling).

(Lovforslag nr. L 53).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager lovforslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.

Bilag

*I dette bilag er (med mindre skrift)
indsat den gældende formulering af de bestemmelser,
der berøres af lovforslaget*

§ 1

I lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v., jf. lov nr. 460 af 10. juni 1997, foretages følgende ændringer:

1. § 3 ophæves.

§ 3. Kunstig befrugtning må kun tilbydes kvinder, som er gift, eller som lever sammen med en mand i et ægteskabslignende forhold.

2. § 14, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Kunstig befrugtning med et æg doneret af en anden kvinde må ikke finde sted, hvis den donerende kvindes identitet på forhånd er kendt af den modtagende kvinde eller af det modtagende par, ligesom den modtagende kvinde eller det modtagende par ikke på forhånd må bestemme donors identitet.«

§ 14. Donation af æg med det formål at opnå graviditet hos en anden kvinde må kun finde sted, hvor æggene udtages som led i in vitro-behandling af den donerende kvinde.

Stk. 2. Kunstig befrugtning med et æg doneret af en anden kvinde må ikke finde sted, hvis den donerende kvindes identitet på forhånd er kendt af det modtagende par, ligesom det modtagende par ikke på forhånd må bestemme donors identitet.

3. § 23, stk. 1, 1. pkt., affattes således:

»Før behandling med kunstig befrugtning indledes, skal der indhentes skriftligt samtykke til behandlingen fra kvinden og tillige fra hendes eventuelle ægtefælle eller partner.«

§ 23. Før behandling med kunstig befrugtning indledes, skal der indhentes skriftligt samtykke til behandlingen fra kvinden og

dennes ægtefælle eller partner. Den behandlende læge skal påse, at samtykket fortsat er gyldigt, når behandlingen påbegyndes.

Stk. 2. Samtykket kan kun afgives på baggrund af en skriftlig og mundtlig information om behandlingens virkninger og bivirkninger, herunder risici i forbindelse med behandlingen. Informationen skal endvidere omfatte information om adoption.

Stk. 3. I tilfælde, hvor der er sket donation af æg eller sæd, skal der endvidere foreligge skriftligt samtykke fra den donerende mand eller kvinde.

4. I § 24 ændres »at et par« til: »at en kvinde eller et par«.

§ 24. Den behandlende læge skal sikre, at der gives information om de civilretlige virkninger af, at et par modtager donerede kønsceller i forbindelse med behandling med kunstig befrugtning.

5. I § 29, stk. 2, ændres »og det par« til: »og den kvinde eller det par«.

§ 29. Medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning, straffes den, der overtræder §§ 2-16, § 18, § 19, § 21, stk. 1, og §§ 22-28, med bøde eller hæfte.

Stk. 2. Den, der donerer sæd eller æg, og det par, der samtykker i en kunstig befrugtning, kan ikke straffes efter denne lov. Det samme gælder den kvinde, der overdrager æg, medmindre overdragelsen er i strid med § 12.

Stk. 3. I forskrifter, der udstedes i medfør af loven, kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne.

Stk. 4. Der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.